

УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ – СЪВРЕМЕНЕН СВЕТОГЛЕД НА ЕВРОПА И СВЕТА

Дончо Иванов
bnagency@abv.bg

УНИБИТ, Катедра „Комуникации и информирание”,
София, бул. „Цариградско шосе” №119,
БЪЛГАРИЯ

Ключови думи: устойчиво развитие, хуманизъм, ЕС, ООН

Резюме: Устойчивото развитие е посочено като вътрешна и външна политика за създаването на Европейския съюз. Фундаменталните основи за устойчивото развитие са част от Договора от Лисабон за изменение на договора за Европейския съюз и Договора за създаване на Европейската общност - в чл.2 и чл. 3а, както и в Европейското споразумение за асоцииране. От тях следва принципно различна ценностна система, в сравнение със сега съществуващата неолиберална ценностна система, и твърде близка до тази на културата за устойчиво развитие на ООН. Това предполага смяната на обществената образователна система с цел реализация на принципите за устойчиво развитие и преодоляване на високото състояние на рисковете. Необходима е спешна мотивация на значителни човешки маси с оглед по бързото решаване на проблемите, които ускоряват нарастващите заплахы, най-вече тези с климата, с намаляване на ресурсите, с предизвикателствата срещуоколната среда като цяло. За съжаление Р България е избрала пътя на Вашингтонския консенсус, шоковата терапия и пазарния фундаментализъм, а не на устойчивото развитие, и все още не е приела национална стратегия за устойчиво развитие, което затруднява процеса на синхронизиране на политиките с тези на ЕС и ООН. Изборът е между глобална устойчивост или неравновесни системи. Необходими са национална и глобална коалиция за хармонизиране на процесите, протичащи в икономиката, обществото и околната среда, с цел продължаване на човешката еволюция и опазване на човешкия вид.

ФУНДАМЕНТАЛНИТЕ ОСНОВИ ЗА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ СА ЧАСТ ОТ ДОГОВОРА ОТ ЛИСАБОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ДОГОВОРА ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И ДОГОВОРА ЗА СЪЗДАВАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКАТА ОБЩНОСТ^[1]

Устойчивото развитие е посочено като вътрешна и външна политика за създаването на Европейския съюз. Фундаменталните основи за устойчивото развитие са част от Договора от Лисабон за изменение на договора за Европейския съюз и Договора за създаване на Европейската общност - в чл.2 и чл. 3а, както и в

Европейското споразумение за асоцииране. От тях следва принципно различна ценността система, в сравнение със сега съществуващата неолиберална ценностна система, и твърде близка до тази на културата за устойчиво развитие на ООН. Това предполага смяната на обществената образователна система с цел реализация на принципите за устойчиво развитие и преодоляване на високото състояние на рисковете. Необходима е спешна мотивация на значителни човешки маси с оглед по бързото решаване на проблемите, които ускоряват нарастващите заплахи, най-вече тези с климата, с намаляване на ресурсите, с предизвикателствата срещуоколната среда като цяло. За съжаление Р България е избрала пътя на Вашингтонския консенсус, шоковата терапия и пазарния фундаментализъм, а не на устойчивото развитие, и все още не е приела национална стратегия за устойчиво развитие, което затруднява процеса на синхронизиране на политиките с тези на ЕС и ООН. От друга страна все още няма създадена и възприета научна теория за общественото развитие. Изборът днес е между глобална устойчивост или неравновесни системи. Необходими са национална и глобална коалиция за хармонизиране на процесите, протичащи в икономиката, обществото и околната среда, с цел продължаване на човешката еволюция и опазване на човешкия вид.

Договорът от Лисабон бе подписан на 20.10.2007 г. от държавните глави на страните от Европейския съюз, гласуван в Народното събрание на Р България на 21.03.2008 г. и влязъл в сила от 01.01.2009 г. Фундаменталните основи в него за устойчивото развитие се намират в чл.2 и чл. 3а, но те съществуват и в Европейското споразумение за асоцииране между Европейските общности и техните страни-членки от 1993 г. и влязло в сила през 1995г., и въпреки това са останали „незабелязани” от политическата система на Република България и от страните в Европейския съюз.^[2] От тях следва принципно различна ценността система, в сравнение със сега съществуващата ценностна система, и твърде близка до тази на културата за устойчиво развитие на ООН. Това предполага смяната на обществено политическата система с цел реализация на принципите за устойчиво развитие и преодоляване на високото състояние на рисковете в страната, защото устойчивото развитие е посочено като вътрешна и външна политика за Европейския съюз.

Хуманизмът, светогледно пространство, апроксимиращо приемливо към околната среда–икономико-социални императиви, е залегнал в Договора от Лисабон за изменение Договора за Европейския съюз и на Договора за създаване на Европейската общност. Хуманизмът от идеал, чрез Договора следва да се превърне в диалектически императив в настоящата епоха. Непосредственото бъдеще на една асоциация от свободни хора, изграждащи устойчиво развитие е: „висока нравствена отговорност на древните за общото, съчетано с хладната пресметливост на капитализма от преди един век, очистена от неговата пошлост.” Договорът цели да внуши императивна необходимост за хуманистична интеграция в действие, при това незабавно. Необходима е спешна мотивация на значителни човешки маси с оглед по бързото решаване на проблемите, които ускоряват нарастващите заплахи. Най-вече тези с климата, ресурсите, околната среда като цяло, неадекватната идеология, властваща над целия свят и възпрепятстваща установяването на културата на устойчиво развитие. В европейска България проблемите на хуманизма имат своите съвременни изследователи.^[3]

ХУМАНИЗМЪТ КАТО СЪВРЕМЕННА СВЕТОГЛЕДНА СИСТЕМА

Хуманизмът е философска интерпретация на реалността, че човешкото същество в своята същност има огромна важност, за хуманистично се смята всичко, което се базира на този факт.”^[4] Според хуманизма:

1. Всеки човек е едно невероятно творение.
2. Човешкото същество е толкова природа, колкото и формация.
3. Човечеството е голям супер организъм, от който ние сме част.
4. Пълноценната връзка и кооперация са нужни за най-доброто функциониране и благополучие на човешкото същество.

Основни течения в хуманизма: нов хуманизъм, постхуманизъм, марксистки хуманизъм, религиозен хуманизъм, ренесансов хуманизъм, трансхуманизъм.

Най-ярки представители на хуманизма: Алберт Айнщайн, Данте Алигерий, Волтер, Махатма Ганди, Томас Джеферсън, Еразъм Ротердамски, Конфуций, Мартин Лутър Кинг, Майка Тереза, Нелсън Мандела, Карл Маркс, Ейбрахам Маслоу, Лоренцо де Медичи, Томас Мор, Антоан де Сент Екзюпери, Хипократ, Алберт Швайцер.

Антихуманистични течения: антихуманизъм, ниҳилизъм, фашизъм, нацизъм.

Организации, изповядващи хуманистична философия: „Council for Secular Humanism /Център за мирен хуманизъм/, International Humanist and Ethical Union /Международен хуманитарен и етичен съюз/, International Humanist and Ethical Youth Organisation /Международен хуманитарен и етичен младежки съюз/, Institute for Humanist Studies /Институт за хуманитарни изследвания/, Humanist Movement /Хуманно движение/”^[5]

ПРОБЛЕМЪТ НА БЪЛГАРИЯ, ЕВРОПА И СВЕТА С ЛИПСАТА НА КУЛТУРА ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ Е ОТСЪСТВИЕТО НА ФИЛОСОФИЯ НА РАЗВИТИЕТО

Има необходимост от преоценка на философското наследство. Този проблем възпрепятства бързото възприемане и усвояване на принципите на устойчивото развитие. Проблемът е дълбоко научен, поради което през 2004 г. руските учени се обръщат към международната общност:

„Досега няма нито научно обоснова концепция за развитието, нито ясна представа за най-близките десетилетия, нито още повече за бъдещето на земната цивилизация. Трябва да се констатира, че коректна от научна гледна точка теория за устойчивото развитие на обществото човечеството все още не може да създаде. Заедно с това днес става очевидно, че без научно разбиране на първопричините на съвременните глобални проблеми на обществото и идентификация на приоритетните цивилизационни цели вече е невъзможно получаването на адекватни отговори на предизвикателствата на времето и констуктивна разработка на коеволюционните, икономическите, политически, демографски, антитерористични, екологични и други доктрини, определящи ефективното развитие и запазването на земната цивилизация.

Главна задача на днешния ден е да се достигне чрез научния диалог - до общественото съзнание, до съзнанието на всеки човек - до обективнатата реалност на заобикалящия ни свят, а също над представеното равнище, на което лежи решаването на проблемите на човечеството. Нужно е да се покаже на обществото, че многобройните трагедии на съвременния свят, хаосът в умовете, включително глобалния тероризъм, като трагично предизвикателство на времето, въобще -

съвременните негативни тенденции на планетата - са следствие от липсата в обществото на диалог на строго научно, т.е. непредубедено равнище.”

С горното обръщение руските учени призовават международната научна общност да насочи съвременното хаотично движение на обществената мисъл в руслото на *конструктивно търсене на решение на проблемите на земната цивилизация*. Руските учени са убедени, че само научният подход ще позволи да се консолидират усилията на народите от всички страни за благо на всеки народ и на човечеството като цяло. Положенията в настоящото обращение позволяват на ООН и заинтересованите страни още днес да формулират конструктивна основа за разрешаване на различните вътрешно държавни и международни конфликти. Руските учени се надяват, че ръководителите на държавите и ООН ще подкрепят инициативата на руската наука за необходимостта от провеждане в рамките на ООН на междудържавен диалог на строго научно равнище.^[6]

Към международната научна общност руските учени отнасят, без съмнение, всички мислещи и обезпокоени за съдбата на земната цивилизация хора. Едни от първите мислители, повдигнали въпроса за запазване на земната цивилизация на ниво международен диалог са В. И. Вернадски, а също така и Б. Ръсел и А. Айнщайн в своя забележителен „Манифест на Ръсел-Айнщайн. Според Милтън Д. Хънес в „Хронологични и тематични диаграми на философските системи” философските системи са: субективистични теории на познанието /нещата в себе си не са познаваеми/; обективистични теории на познанието /познанието се свързва с действителност, различна от познаващия субект/; Етически рационализъм /Доброто е или неповторимото, и независимо свойство на нещата, или е битие само по себе си. То се познава чрез нравствен усет/; Етически интуитивизъм: обективизъм /нормалните човешки същества осъзнават непосредствено нравствената справедливост или доброто/; Религиозна етика /Доброто е любов към бога и към ближния в подчинение на Божията воля. Бог е източник на ценностите/; Аналитична философия /Философията е преди всичко логически израз/; Екзистенциализъм и феноменология /Философията е все по ясно осъзнаване на това, какво означава да бъдеш свободен, отговорен и значим, т.е. хуманен/^[7]

След като вече съществува, за реализация на културата за устойчиво развитие са предвидени т.нар. Цели на Хилядолетието за всички страни от света, които трябва да се използват при изработването на национални стратегии за устойчиво развитие. Предвижда се и мобилизация на групи на влияние, които трябва да подпомогнат усвояването и приложението на културата на устойчиво развитие. Очевидно точно тези групи на влияние не само трябва, но и е задължително да имат хуманистичния светоглед. Разбира се, с развитието на културата за устойчиво развитие ще се развива и хуманистичната култура.^[8] Целите на Хилядолетието са: Преодоляване на крайната бедност и глада; постигане на всеобщо начално образование; Насърчаване на равенството между жените и мъжете и овластяване на жените; Намалване на детската смъртност; Подобряване на здравословното състояние на майките; Предотвратяване разпространението на ХИВ/СПИН, малария и други заболявания; Осигуряване на устойчива околна среда; Създаване на глобално партньорство за развитие.^[9] Има и официално регламентирани неправителствени групи на влияние с цел преход към устойчиво развитие, които са призвани за партньорство с правителствата. Според Програма 21-ви век, Рио де Жанейро-1992 г., тези групи са: жени, деца и младежи, коренно население, НПО, местни власти, трудещи се и профсъюзи, делови и промишлени среди, *научни и технически кръгове*, фермерски организации. В ООН членуват над 1500 такива организации, поддържащи целите и устава на ООН, което в

наше време означава готовност за реализирани философията на устойчивото развитие.”^[10]

ЛИТЕРАТУРА:

- [1]. Пенчев, П. Хуманизмът в Договора от Лисабон.// Сп. „Контакти”, VIII-2, 2008, София, 2008, с. 39-40
- [2]. Официален вестник на Европейския съюз, Година 50, 17 декември 2007/С306/01
- [3]. Загорев, О. Идеалът. Величието на духа. С., УИ „Св. Климент Охридски”, 1998, с. 140
- [4]. Загорев, О. Идеалът. Величието на духа. С., УИ „Св. Климент Охридски”, 1998, с. 118
- [5]. Пенчев, П. Хуманизмът в Договора от Лисабон.// Сп. „Контакти”, VIII-2, 2008, София, 2008, с. 52
- [6]. Пенчев, П. Хуманизмът в Договора от Лисабон.// Сп. „Контакти”, VIII-2, 2008, София, 2008, с. 58
- [7]. Милтън, Д. Х. Хронологични и тематични диаграми на философските системи, С., Издателство НОВ ЧОВЕК, 1998, с. 43
- [8]. При по-голяма свобода. Доклад на Генералния секретар на ООН. С., Фондация „Устойчиво развитие за България”, 2005, с. 185
- [9]. <http://www.un.org/russian/document/declarat/declarat.htm>
- [10]. <http://www.un.org/esa/sustdev/document/ agenda21toc.htm>

SUSTAINABLE DEVELOPMENT - A MODERN WORLD OF EUROPE AND THE WORLD

Doncho I. Ivanov
bnagency@abv.bg

*UNIBIT, Department of Communications and Information,
Sofia, 119, Tsarigradsko shose Blvd.,
BULGARIA*

Key words: *EU, Sustainable Development, UN, Humanism*

Abstract: *Sustainable development is referred to as an internal and external policy for the creation of the European Union. The fundamental foundations for sustainable development are part of the Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community - in Article 2 and Art. 3a, as well as in the Europe Agreement. Of these, there is a fundamentally different value system, compared to the current neoliberal value system, and very similar to that of the UN sustainable development culture. This implies the change of the public education system in order to implement the principles of sustainable development and overcome the high risk status. Emergency motivation of significant human masses is needed in order to solve rapidly the problems that accelerate the growing threats, especially with the climate, with the reduction of resources and the challenges of the environment as a whole. Unfortunately, Bulgaria has chosen the way for Washington Consensus, shock therapy and market fundamentalism rather than sustainable development, and has not yet adopted a national sustainable development storm that hampers the process of policy synchronization with those of the EU and the United Nations. The choice is between global sustainability or unbalanced systems. A national and global coalition is needed to harmonize the processes taking place in the economy, society and the environment in order to continue human evolution and protect the human species.*